

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

Sinai and Shushan: Two Covenants, Two Revelations

Rabbi Mordechai Becher
ל' שבט תשע"ז • February 26, 2017

SINAI AND SHUSHAN - TWO COVENANTS, TWO REVELATIONS

שבת דף פח.א

(שמות יט) ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא. אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב (אסתר ט) קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר.

Shabbat 88a

The Torah says, "And Moses brought forth the people out of the camp to meet God; and they stood at the lowermost part of the mount" (Exodus 19:17). Rabbi Avdimi bar Hama bar Asa said: the Jewish people actually stood beneath the mountain, and the verse teaches that the Holy One, Blessed be He, overturned the mountain above the Jews like a tub, and said to them: If you accept the Torah, excellent, and if not, there will be your burial. Rav Acha bar Ya'akov said: From here there is a substantial caveat to the obligation to fulfill the Torah. The Jewish people can claim that they were coerced into accepting the Torah, and it is therefore not binding. Rava said: Even so, they again accepted it willingly in the time of Ahasuerus, as it is written: "The Jews ordained, and took upon them, and upon their seed, and upon all such as joined themselves unto them" (Esther 9:27), and he taught: The Jews ordained what they had already taken upon themselves through coercion at Sinai.

תוספות שבת דף פח.א

כפה עליהן הר כגיגית. ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן והא דאמר בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף ב:) כלום כפית עלינו הר כגיגית דמשמע דאם היה כופה עליהן לא היה להן תשובה והכא אמר דמודעא רבה לאורייתא היינו על מה שלא קבלוה אבל מה שלא קיימוה איכא תשובה:

מודעא רבה לאורייתא. והא דאמר בנדריים (דף כה.) שכרת משה ברית עם ישראל על התורה והמצוות והשביעם על כל ובפ' אלו נאמרין (סוטה ל:): שקבלו את כל התורה בהר גרזים ובהר עיבל אור"ת דע"פ הדיבור היה והרי כבעל כרחם אבל בימי אחשורוש קבלו מדעתם מאהבת הנס ומה שכרת עמהן ברית יהושע לעבוד את ה' התם לא קבלו אלא שלא לעבוד ע"ז דכתיב (יהושע כד) חלילה לנו מעזוב את ה' וכן משמע כוליה עניינא: **אמר רבא הדר קבלוה בימי אחשורוש.** תימה לר"י דבמגילה (דף ז.) גבי אסתר ברוח הקודש נאמרה אמר רב יהודה אמר שמואל אי הואי התם ה"א להו ידידי עדיפא מדידהו קיימו וקבלו היהודים קיימו למעלה מה שקבלו למטה ואמר רבא כולוהו אית להו פירכא לבר משמואל דלית ליה פירכא והשתא דשמואל נמי אית ליה פירכא דרבא גופיה מוקי האי קרא לדרשה אחריתי ובפרק קמא דחגיגה (דף י.) גבי היתר נדרים פורחין באויר קאמר כולוהו אית להו פירכא וחשיב פירכא הא דצריך קרא לדרשה אחריתי ואי גרסינן התם רבה אתא שפיר אי נמי ה"ק במגילה כולוהו אית להו פירכא ששאר תנאים מוקשים בסברתם כדאמר התם אבל שמואל אינו מוקשה כל כך אלא דאיצטריך קרא לדרשה אחרית:

חזושי הרמב"ן שבת פח.א

והא דאמר' בענין אגדה הא מודעא רבא לאורייתא ומתרחץ כבר קבלוה בימי אחשורוש. ק"ל, וכי מה קבלוה זו עושה מסופו של עולם לתחלתו, אם קודם אחשורוש לא היו מצווים למה נעשו, ואם נאמר מפני שעברו על גזירת מלכא א"כ בטלה מודעא זו. ועוד למה הצריכה לקבלה וברית. ונ"ל לומר, דמתחלה אף על פי שהיה להם מודעא מ"מ לא נתן להם הארץ אלא כדי שיקיימו התורה כמו שמפורש בתורה בכמה פרשיות, וכתוב ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו יצורו, והם עצמן מתחלה לא עכבו בדבר כלל ולא אמרו במודעא כלום, אלא ברצון נפשם מעצמם אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, (לפי) [לפיכך] כשעברו על התורה עמד והגלם מן הארץ משגלו מסרו מודעא על הדבר מדכתיב והעולה על רוחכם ה' לא תהי' אשר אתם אומרים נהיה כגוים וכמשפחות האדמה לשרת עץ ואבן, וכדאמר' באגדה (סנהדרין קה.) רבי' יחזקאל עבד שמכרו רבו כלום יש לו עליו וכו' לפיכך כשבאו לארץ בביא' שניה בימי עזרא עמדו מעצמם וקבלוה ברצון שלא יטענו עוד שום תרעומות, והיינו בימי אחשורוש שהוציאם ממות לחיים, והי' זה חביב עליהם מגאולה של מצרים:

סנהדרין דף קה.א

(ירמיהו ח') מדוע שובבה העם הזה ירושלים משבה נצחת וגו', אמר רב: תשובה נצחת השיבה כנסת ישראל לנביא. אמר להן נביא לישראל: חזרו בתשובה, אבותיכם שחטאו היכן הם? אמרו להן: ונביאיכם שלא חטאו, היכן הם? שנאמר (זכריה א') אבותיכם איה הם והנבאים הלעולם יחיו. אמר להן: (אבותיכם) חזרו והודו, שנאמר (זכריה א') אך דברי וחקי אשר צויתי את עבדי הנבאים וגו'. שמואל אמר: באו עשרה בני אדם וישבו לפניו, אמר להן: חזרו בתשובה. אמרו לו: עבד שמכרו רבו, ואשה שגרשה בעלה, כלום יש לזה על זה כלום? אמר לו הקדוש ברוך הוא לנביא: לך אמור להן, (ישעיהו נ') אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו הן בעונותיכם נמכרתם ובפשעיכם שלחה אמכם. והיינו דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב דוד עבדי (ירמיהו מ"ג) נבוכדנצר עבדי. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידין ישראל לומר כך, לפיכך הקדים הקדוש ברוך הוא וקראו עבדו, עבד שקנה נכסים - עבד למי, נכסים למי? (יחזקאל כ') והעלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן חי אני נאם ה' אלהים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם. אמר רב נחמן: כל כי האי ריתחא לירתח רחמנא עלן ולפרוקינן.

תלמוד ירושלמי מסכת מגילה דף א.ב

כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון ויקראו הכל בחמשה עשר

רמב"ם - משנה תורה - הלכות מגילה פרק א

ה שושן הבירה אע"פ שלא היתה מוקפת חומה בימי יהושע בן נון קוראין בחמשה עשר שבה היה הנס שנאמר אסתר ט' ונוח בחמשה עשר בו, ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה באותו הזמן, כדי שיהיו קוראין כבני שושן ויחשבו כאילו הן כרכין המוקפין חומה אף על פי שהן עתה חרבין הואיל והיו מוקפין בימי יהושע ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה.

שבת דף פח.א

אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב (אסתר ט) קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר.